

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru administrație pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de donatori 24 fl., — de trei ori 30 fl.,
rândul cu litere garmond.

Votul universal.

Sibiu, 11 Martie n.

Din vorbirile rostite cu ocazia Anului-nou din partea ministrului-prezident *Wekerle* și a ministrului de comerț *Kossuth* știm, că proiectul de lege despre votul universal va fi prezentat dietei ungare spre dezbateri în primăvara anului acestuia. Iar ministrul de interne, contele *Andrássy*, de resortul căruia se ține acest proiect de lege, a fost declarat în parlament, că proiectul va fi depus negreșit pe masa dietei în luna Martie, ori Aprilie, anul curent.

Ne aflăm pe la mijlocul lui Martie, la începutul primăverii, însă despre prezentarea proiectului de lege cu privire la votul universal nu se mai vorbește nimica. În schimb dl ministru de interne, contele *Andrássy*, a făcut o nouă declarație în timpul mai recent, că să adună încă unele date necesare pentru compunerea proiectului de lege din întrebare, iar dl prim-ministru *Wekerle* a făcut o altă declarație, că legea votului universal va putea fi discutată în dietă abia în primăvara anului viitor 1909.

E evident deci, că prezentarea proiectului de lege despre votul universal a fost de nou amânată. De ce? Răspunsul ni-l dă fostul ministru de interne din ministerul *Fejérváry*, dl *Kristofy*, care într-o întrunire publică a noului partid, numit *radical*, a făcut lumină în chestia aceasta, spunând în firul unei vorbiri mai lungi: care e înțelegerea legată între Coroană și guvernul actual, cu privire la reformele electorale? Pactul dintre Majestatea Sa și conducătorii coaliției, legat de altcum prin intervenția și cu cooperarea fostului guvern, conține în privința aceasta următorul punct, *subscris* din partea actualilor ministri:

„Punct 8. Guvernul acesta (adică al coaliției) are chemarea, să

realizeze toate agendele amintite în punctele premergătoare, iar afară de acestea, ca ultimă afacere, să execute reformele electorale, *cel puțin pe baze atât de largi, cum sunt cele cuprinse în proiectul guvernului din trecut.*”

La aceasta s'a obligat deci actualul guvern. Iar proiectul guvernului din trecut dădea drept de alegere tuturor cetățenilor trecuți de 24 ani, cari știu ceti și scrie în ori care limbă, lăsându-se deocamdată în liste și alegătorii cari nu știu ceti și scrie, până acum însă cu drept de alegere. Votarea să fie *secretă* și pe comune.

În înțelesul pactului *cel puțin* atâta trebuie să dea deci și actualul guvern cetățenilor. Mai mult poate să le dea; mai puțin la nici un cas, pentrucă atunci se calcă pactul în picioare.

Stând astfel lucrurile, trebuie să venim la convingerea, că proiectul de lege al actualului guvern despre introducerea votului universal n'a fost compus de tot în consonanță cu cele cuprinse în punctul 8 din pactul legat între coaliție și Coroană, și din acest motiv Coroana nu i-a putut da sancționarea prealabilă, și el n'a putut fi prezentat dietei. Un ziar maghiar din capitală „*Pesti Hirlap*” a și spus-o, acum nu de mult, că Coroana a răspins în *trei rânduri* proiectul de lege al ministrului nostru de interne, ca neacceptabil din partea ei.

S'a întâmplat deci același lucru, ca și cu legea despre garanțiile constituționale, care încă a fost promisă, cu termene fixe, de nenumărate diete, și tot n'a putut fi prezentată, decât cu mare întârziere, fiindcă Coroana i-a făcut dificultăți. Iar când a putut fi prezentată, nu mai era legea contemplată dintru început, ci o lege schimbată cu desăvârșire.

Se sperăm deci, că același rezultat îl va avea și neconținută amânare a proiectului de lege des-

pre votul universal. Deși mai târziu, el va fi totuși prezentat dietei, și încă într-o textuare, care va mulțami popoarele patriei acesteia, pentrucă va deschide porțile parlamentului pe seama tuturor claselor dornice de a contribui la conducerea de stat, așa cum a fost din capul locului și cum e și acum dorința Coroanei. Să sperăm, că așa va fi cum a spus fostul ministru *Kristofy* în vorbirea sa că va fi, adică: „*Votul universal și secret se va da, și încă în mod cinstit, pentrucă în înțelesul pactului ei așa trebuie să fie.*”

Din parlament. Ședința de Luni a dietei a reclamat-o pentru sine deputatul român *Dr. Vasile Lucaciu*, care a vorbit dela începutul ședinței până la sfârșit, patru ore întregi. Firește, s'a pronunțat în contra revizuirii regulamentului casei și a răsturnat toate argumentele aduse pentru necesitatea revizuirii. Foile maghiare scriu, că în cursul săptămânii acesteia discuția asupra propunerii de revizuire a regulamentului casei va fi terminată.

Greșelile și păcatele politice de naționalități.

XIX.

Am avut ocaziune se vorbesc cu mulți oameni cuminți despre greaua problemă, cu a cărei rezolvare fac acum încercarea. Asupra faptelor aici înșirate, ceice cugetă serios, nici nu mai discută. Cumcă așa e, și că e foarte îngrijitor că e așa, știe și simte fiecare. Sunt mulți și de aceia, cari nu numai faptele le recunosc de adevărate, ci și concluziunile scoase din ele; și ceice cugetă serios sunt de acord, că nu mai poate se merge tot așa, trebuie să se facă ceva, în dreapta ori în stânga, dar socotelile trebuie să ni-le regulăm cu compatrioții de alte limbi, și anume, cât mai curând, nu mâne, ci chiar astăzi, pentrucă nu se poate ști, dacă mâne nu va fi prea târziu!

Evreul isteț are o zicătoare: *Până se gândește cel cuminte, poate să se gândească și cel prost.* Elita spirituală a societății maghiare (înțeleg pe cei ce nu fac politică) încă își bate capul cu deslegarea problemei, și e curios, că se găsesc numărâși bărbați cu înaltă cultură, cu vederi largi, cari întocmai ca *Mocsáry*, văd că restabilirea stării de drept dela 1868 e singurul mod de rezolvare, dar cei mai mulți se îngrozesc de executarea acestei idei, fiindcă rezolvarea e legată de jertfe și reclamă abnegare. Așa sunt cu chestia aceasta, ca bolnavul cu medicul, care oprește pe cel ce suferă de boală de inimă dela orice escedare, dela fumat și mai ales dela beuturile spirituoase, dar bolnavul nu-i urmează sfatul, ba se supără și și părăsește medicul, care-l oprește de a mai lua otrava cu care s'a fost obicinuit. Pentru omul culturei, cel mai mare reu și cea mai mare primejdie, *surmenajul*, formează element de viață, întocmai ca pentru cei din China — *opiul*. Robul surmenajului vrea se urmeze numai astfel de cură, pe lângă care să și poată continua modul excesiv de viață. Vrea se sature capra, dar se rămână întregă și varza!

Un astfel de pacient însă, medicul nu-l mai tratează. Merge la vrăjitori, cari poate că-i ajută!

Sunt însă și bărbați mai serioși, cu gândire disciplinată, cari știu, că fără jertfe nu se face rezolvare, și sunt și gata să aducă jertfe, dacă văd că prin aceasta scopul e asigurat.

Acestia sunt mai ales pesimiștii, cu inclinări sceptice, plini de îngrijorări. Privind în viitorul îndepărtat, ei văd icone sinistre înaintea ochilor lor. Așa spun acestia: dacă dăm naționalităților tot ce suntem datci să le dăm, periclităm însăși existența noastră națională, viitorul patriei noastre, pentrucă legea istoriei și a naturii aduce cu sine, ca popoarele să se desvolte și se ni-

FOIȘOARĂ.

Naționalitățile din Ungaria în lumina istoriei.

De Dr. I. L. Pić.

(Continuare).

În anul 1000 aparține sceptrului noului rege întreaga Panonie; celelalte părți se pot dovedi numai negativ. Înainte de toate nu aparține regatului slovacimea, aici domnește principele polonez *Boleslav Chrabry* (care cucerise principatul acesta dela principele boem) și Dunărea forma granița. Abia la 1025 după moartea lui *Boleslav*, slovacimea e încorporată de sf. *Stefan* regatului. Nici Transilvania nu-i aparține încă, aici domnea o rudă a sf. *Stefan*, *Gyula*, nepotul unui căpitan venit de odată cu *Arpad*, care se așezase în Transilvania și lângă el principele bulgaroslav *Keau*, cu cari sf. *Stefan* purta războiu, dându-i apoi amândouă principatele rudei sale *Zoltán*. E sigur că numai în secolul al XII-lea se găsesc voivozi și episcopi de Transilvania. Tot astfel cetim în „*Vita s. Gerardi*”, că în Banatul de astăzi fu bătut de Sfântul *Stefan* principele *Atum*; dar și principatul acesta rămase mai de-

parte în ființă, numai cât fu dat trădătorului *Cenad*.

După *Cedrenus* avea și *Sirmia* (1019) un principat propriu, întocmai după cum teritoriul dela *Pojega* și-a păstrat întotdeauna autonomia.

După cercetările acestea negative aparține noului regat Ungaria în anul 1000: Panonia, teritoriul de dincoace și de dincolo de Tisa, iar teritoriul acestuia sau regatului acestuia i-se înșirară rând pe rând cu timpul teritorii singuraticice în întinderea regatului de astăzi. Anectările acestea puțin strânse ale singuraticilor teritorii se pierd ușor din vedere la studierea istoriei politice a Ungariei, de oarece împărțirea în comitate, care de obicei i-se atribuie deja sf. lui *Stefan*, turbură mult înțelegerea. În realitate par că aceste teritorii și-au păstrat caracterul lor separatist. Două mijloace se întrebunțază pentru înfrângerea tendințelor separatiste ale acestor teritorii, anume, colonizațiunile în masă cu Germani, cari erau scoși de sub dreptul teritorial și supuși direct coroanei, apoi bula de aur a regelui *Andrieu II* (1222) care avea așa zicând să creeze o nobilime direct supusă coroanei, și scoasă (exemte) asemenea de sub dreptul teritorial. S'au dat nu-i vorbă scrisori de exemțiune pentru servientes regales, cu toate acestea bula de aur n'a avut nici odată o influență politică practică,

Câtă vreme domniră *Arpazii* în Ungaria, regii respectivi erau și reprezentanții uniunii politice. După stingerea *Arpazilor* o schimbare repede a tinărului *Pšemyslide Venzel III*, prințul de *Bavaria Otto* și a celor din casa de *Anjou*, ieșiră vechile teritorii cu toată puterea iarăși la suprafață. În slovacime până la *Dunăre* îl vedem pe contele de *Trencin Mathéus*, eroul național al Slovacilor, executând, sub titlul de palatin, toate drepturile de domnie, până la moarte (1321), pe când regele *Carol* era deja recunoscut. În Ungaria de Nord în teritoriul dela *Șaroș* poruncia palatinul *Omadeus* dimpreună cu fiii săi, până ce, la 1312, îi bătu regele *Carol* la *Rozhanovici* cu ajutorul celor din *Zips*. În timpul acesta domnește în confiniul vestic contele *Ioan de Güns*, tot cu titlul de palatin. Dincolo de Tisa era voivodul *Lorandus*, în *Maramurăș* voivodul *Nicolae*, fără ca să socotim *Transilvania*, *Croația* și *Slavonia*, ca țări autonome.

Toate acestea nu erau rezultatul unei revoluții trecătoare, ci învingerea teritorior, căci în corpus juris hungarici găsim înarticulată o hotărâre a dietei din anul 1341, prin care se institue sub un comes camerae regniei cremeniciensi, în comitatele din slovacime, o administrație financiară complet organizată cu ridicări de dare și vamă, monetărie, schimb de bani, etc. Astfel de comiți camerali cu teritorii

limitate erau mai mulți și găsim pentru singuraticile teritorii camerale o numire nouă, partes regni, dintre cari cele mai însemnate erau: Partes r. cisdanubiales, care cuprindeau slovacimea, partes r. septentrionales, cari erau identice cu teritoriul de odinioară de *Șaroș*, partes r. meridionales, cari cuprindeau teritoriul cetăților *Timișoara*, *Baci*, *Sirmia* și *Pojega* cu reședința comitelui cameral în *O-szeg*.

În învălmășala amintită exemțiunea episcopilor și baronilor, a coloniștilor *Nemți* și a celor numiți *Servientes regales* fu nimicată, dar apoi iarăși restabilită formal de regele *Carol*, dar teritoriile ieșiră și politiceste în planul întâi, iar pentru noii stăpâni găsim întrebunțându-se numele de capitanei. Mai bine vedem ieșind la iveală lucrul acesta pe timpul morții regelui *Albrecht* (1439), când regele polonez *Vladislav* nu putea să se acimatizeze în Ungaria și după moartea sa timpurie (1444), *Ladislav Postumul*, este recunoscut de toți, dar guvernul, câtă vreme regele e minor, trece în mâinile unei locotenențe. Lui *Ioan Huniade* îi succede pe timpul acesta să delature pe cei mai puternici și să ea titlul de guvernator al regatului, cu toate acestea în slovacime avea un rival puternic.

(Va urma.)

suiască spre independență. Popoarele înmulținduse și mereu întărinduse pe lângă egalitatea de drept, imediat cum prind putere nu se vor mai mulțami cu aceea ce le dă legea, ci paralel cu puterea lor în creștere aflătoare vor ridica totdeauna pretensiuni noi, și nu se vor liniști până nu vor esopera deplina egală îndreptățire. Atunci apoi înceată supremația maghiară, iar statul național, pentru că să nu se descompună, va trebui să se prefacă în stat federativ. Ba și aceea e cu puțință, ca popoarele cari sunt vecine cu state naționale de aceeași semintie, pe baza legii adesiunii să se alature la statele de un neam cu ele: Românii la România, Sârbii la Sârbia, Slovaci la Boemia, iar concludia finală ar fi: *Finis Hungariae!* Știm, — așa resonează acești miopi, — că trebuie să ne prăpădim. Să ne bucurăm deci de viață, până o mai avem!

Credincioșii acestei filosofii politice sinistre și nu destul de motivate nu prea au dreptate. Rezonarea lor e unilaterală, pentru că scapă din vedere mai multe astfel de momente, fără a căror observare nu e corectă diagnoza, și nici prognosticul plin de încredere nu se poate stabili. Pentru că, cu toate că e adevărat, că în popoare există nisuița spre independență, aceasta încă nu învoalvă în sine nisuițe de desfacere. Nisuițele popoarelor, referitoare la rassa și la limbă, nu congruiază totdeauna cu nisuițele lor politice. Aceasta am arătat-o în mod amănunțit, provocându-mă la exemple concrete, luate din Elveția, Belgia și Riviera franceză. Pe lângă esigențele sufletesti, popoarele sunt stăpânite în prima linie de cele trupești, de cele materiale. În mod instinctiv se trag acolo, unde și văd asigurată existența materială, și de multeori, ori de regulă, își subordonează acesteia modestele trebuințe etice.

Acesta e motivul, că Șvabii din Banat și cei din Zips, iar în parte și Sârbii, și-au părăsit patria originală, că Sașii din Ardeal și Ciangăii din Moldova au fost indemnți să se așeze pe un teritoriu, pe care abia pot avea speranța, să-și poată continua dezvoltarea etică, dar nici chiar să-și poată conserva individualitatea etnică. Cu privire la Ciangăii din Moldova, tesa aceasta nu mai e hipotesă, ci, durere, realitate împlinită.

Dacă se îndură Dumnezeu spre noi și ne dă pacea cu naționalitățile, iar pe urma acesteia și bunăstarea materială, cu aceasta are să încete orice motiv pentru de a deveni popoarele noastre unelte pentru nisuițele centrifugale. În privința aceasta ne dă garanții experiența scoasă din istorie și coesistența socială, dezvoltată din o împreună viețuire seculară, apoi inclinarea spre conservativism, care caracterizează masele, și mai ales instinctul sănătos de viață al acestora, care știe să deosebească binele de rău, și răul de și mai rău, în mod instinctiv. Celce afirmă deci, că Românii din Ardeal să dorește în România, Sârbii din Bacica în Sârbia, acela nu cunoaște de loc, ori apoi prea puțin aceste popoare.

Românimea din Ardeal, care duce lipsă de pășune, e silită să-și trimită oile în România la pășunat. Dar n'am auzit niciodată să fi rămas careva dintre Români acolo. Am văzut însă păstori veniți îndărăt, acasă, cari au ingenunchiat și au sărutat pământul patriei. Iar dacă întrebăm pe Sârbii din patrie, că nu le vine cumva pofta să jure credință regelui din Sârbia, îi prind frigurile. Și dacă-ți este scumpă viața, să nu te pună păcatele să

adresezi aceeași întrebare — Răspunsul.

Când susținem deci cu gravitate în afară pe concetățenii de altă limbă, comitem act, nu numai de nedreptate, ci și de nesocotință. Zugerăm un drac pe părete, atât de negru, încât nici Bánffy nu l-ar putea aduce la viață. Decât visunile acestea, e cu mult mai serioasă îngrozirea de forma federativă de stat, pentru că trebuie să acceptez de verosimilă presupunerea, că egalitatea mărginită de drept, acordată popoarelor, în cursul vremii poate să devină nemărginită, perfectă. Dacă vedem în aceasta primejdie, apoi de primejdia aceasta ne desparte încă o bună bucată de vreme, după socoteala mea 3—4 generațiuni, pentru că eu văd în preponderanța spirituală și materială, precum și numerică a rasei maghiare, o garanță infalibilă pentru supremația naturală pe secole înainte a maghiarimei și pentru eghemonia ce urmează de aci. Întreb însă, că dacă ne punem împotriva nizuințelor congruente cu curentul dominant și cu pretenziunile epocii de dezvoltare ale naționalităților, vom fi în stare să împedecăm evoluțiunea?

Răspunsul se cuprinde în cele spuse în broșura aceasta.

Vorbirea dep. Dr. Aurel Vlad,

rostită în ședința din 28 Februarie n. a dietei ungare. (Urmare).

Aurel Vlad: Domnilor! Desaprob și aceea dispoziție din proiectul lui Nagy Emil, în urma căreia pe baza punctelor a, b și c a §-ului 215 numai după ce a trecut timpul prescris pentru ordinea de zi ar fi permis să ia cuvântul.

Deja dnul deputat Eötvös Károly a signalat în vorbirea sa, cât de anormală situațiune e, dacă deputatului în cas că ar fi atacat personal, când numai decât trebuie să-și ceară reparare, satisfacție, i-se ia dreptul de ași putea lua numai decât satisfacție.

Eu așa cred, că nici discuția la regulamentul nu se poate face în anumite împrejurări peste timpul prescris pentru ordinea de zi, căci se poate să se ivească momentan necesitatea, de a se constata, că oare se aplică corect regulamentul camerei ori nu? Dacă îi împedecăm pe deputați, ca în chestiunea regulamentul camerei să-și marcheze punctul lor de privire, dacă numai post festa peste timpul destinat ordinei de zi pot să și ridice cuvântul și în chestie de regulament (Sgomot. Prez. sună), atunci îi despoiem pe deputați de drepturile lor cele mai importante. Încă și în cas de urgență s'ar putea împedeca eventualul abuz prin aceea, că s'ar enuncia, că cel mult 4 oratori pot să vorbească sub titlul interpretării corecte ori incorecte a regulamentulului, doi pro și doi contra, prin aceea camera ar avea numai decât ocaziune să se pronunțe în cauză.

Cred, că această datoriță trebuie îndeplinită și de aceea, fiindcă știm, că atât prezidentul, cât și majoritatea camerei și în general întregă camera are acel principiu, că hotărârea adusă prin vătămarea regulamentulului eo ipso e fără valoare. Dacă vătămarea regulamentulului aduce după sine astfel de consecvențe grave, atunci socotesc de absurd, ca să abandonăm posibilitatea, ca singuraticii deputați, cu discursurile lor să pună capăt unei eventuale vătămări a regulamentulului camerei.

On. camera! Propunerea lui Nagy Emil e foarte slabă și fără înțeles.

Astfel de chestii însemnate nu sulevează, cari ar trebui clarificate și nu conține ceva referitor la scoaterea în relief a acelei intenții care o contemplează modificarea regulamentulului camerei. Voesc să-i deez prezidentului drept mare și puternic. Nu se spune însă de care prezident e vorba. Știm, că prezidenția constă din prezident și din 2 viceprezidenți. Acum cui îi compete acest drept? Numai prezidentului, ori eventual și viceprezidenților?

Pentru că nu se spune apriat, dacă dreptul acesta îl privește pe prezident ori pe cei doi viceprezidenți. La cas că prezidentul este împedecat, ce se întâmplă? Se poate trece dreptul acesta și asupra viceprezidenților, ori nu se poate? Ori să punem altfel întrebarea, să zicem că pre-

zidentului. Dacă dreptul acesta este numai al acestuia, atunci ce se va întâmpla la cas că demisionează? Ce va fi până se alege un nou prezident? Căci doar se poate presupune, că opoziția să caute să pună astfel de greutăți împotriva urgenței, că împedecă alegerea prezidentului. Ori prezidentul poate și muri, după care ar avea se urmeze altă alegere. Prin urmare ce s'ar întâmpla?

Onorată camera! Eu cred, că fără să se clarifice chestia aceasta, adevărată să se stabilească, ce să se facă în casurile atinse aci, când prezidentul este împedecat, nu se poate primi nici o măsură, nici o dispoziție de felul acesta. (Aprobări în centru. S'auzăm!)

După aceasta onorată camera află de necesar, să mă ocup cu argumentele și motivele aduse de ambii domni ministri în scopul motivării revisuirii urgente și necesare a regulamentulului.

Înainte de toate mă ocup cu aceea, că domni ministri voesc să facă din chestia aceasta, chestie de cabinet. Anume membrii cabinetului sunt solidari în o chestie, care îi poate privi numai ca deputați, și dintr'o astfel de chestie, care este dreptul autonom al camerei, fac chestie de cabinet, pentru a sili în felul acesta și pe acei deputați, cari poate din convingere sunt împotriva revisuirii, se voteze propunerea lui Nagy Emil.

Onorată camera! Când contele Tisza István primadată a sulevat chestia aceasta cu gândul să facă revisuirea regulamentulului, când Dániel Gábor a prezentat o propunere în chestia aceasta, atunci opoziția s'a împotrivit acestei propuneri, protestând împotriva intenției, ca puterea executivă să împedecă libertatea voinței camerei în o chestie, care aparține sferei de drept autonom al acesteia. (Așa e! în stânga).

Iar acum vedem, că aceiași conducători, aceiași bărbați, cari pe vremea aceea au osândit hotărârea mai sus amintită a lui Tisza, fac același lucru: fac chestie de cabinet pentru a face presiune asupra majorității, să primească proiectul.

Eu, onorată camera, numai bucura mă pot, că guvernul a sulevat chestia de cabinet, pentru că dacă s'ar întâmpla ca guvernul să cadă, cred că întreagă țara ar fi ferioită. (Sgomot: Așa e! — în centru), că în sfârșit s'a putut cotorisi de acest guvern. (Sgomot). Cred și aceea, că odată sulevată chestia aceasta, ea este obligatoare pentru opoziție, adevărat pentru ceice stau pe basă opozițională, să lupte din răspuneri pentru a scăpa odată țara de acest guvern nenorocit.

Onorată camera! Mai mulți au accentuat, că actualul parlament și actuala majoritate nu este considerată ca moralmente îndreptățită pentru a modifica regulamentul camerei. Nu numai pentru că majoritatea aceasta pe timpul când era în opoziție luase poziție împotriva acestei modificări, ci chiar și pentru motivul, că se consideră de o incorectitate, de o imposibilitate morală, că parlamentul acesta muribund, care înainte de constituirea lui n'avea altă datoriță decât să satisfacă tuturor anjeamentelor luate asupra sa, să împlinească toate necesitățile de stat și să introducă sufragiul universal — nu poate se lege mâinile parlamentului nou din viitor, care va avea să reprezente totalitatea țării. Eu cred, că dacă regulamentul este o afacere internă autonomă a camerei, atunci principiul acesta, în cazul acesta trebuie și urmat cu atât mai ales, cu cât trebuie să admitem părerea, că regulamentul este totodată și chestia internă a viitorului parlament, care se va întruni pe baza sufragiului universal, așa că involuntar se impune întrebarea, ce îndreptățire morală are acest parlament în agonie, să lege dinainte mâinile și picioarele acelui parlament viitor? (Aprobări pe băncile naționaliștilor).

Propunerea lui Nagy Emil ține se garanteze astfel libertatea cuvântului; că în curs de 16 ore să se vorbească, tot în acest interval, după cum se spune, să vorbească mai mulți deputați și ori cine să aibă dreptul se vorbească. Dați-mi voie, dar eu cred că procedura aceasta samănă mult cu cazul când un setos, cu toatăcă i-ar ajunge un pahar de apă pentru a-și astâmpăra setea, este aruncat în mare să se adepă până să inecă. Noi reprezentăm acel punct de vedere, că totuși nu este cu cale ca libertatea cuvântului să fie inecată în marea ședințelor permanente. (Aprobări pe băncile naționaliștilor).

De oarec timpul este aproape de douăsprezece, vă rog să-mi acordați o pauză de cinci minute.

Prezidentul: Suspind ședința pe cinci minute.

(După pauză).

Prezid.: Deschid de nou ședința. Urmăm cu discuția. Dl deputat Dr. Aurel Vlad are cuvântul.

Aurel Vlad: Onorată camera! Necesitatea propunerii lui Nagy Emil este motivată cu aceea, că în primul loc obstrucția Croaților zădărnicește desbaterile în parlament, în al doilea rând că în viitorul parlament ar putea ajunge minorități naționaliste, internaționale, antinaționale. Atât dl ministru de interne, cât și dnul ministru de culte și instrucțiune publică, contele Apponyi Albert s'au referit la împrejurarea, că în urma obstrucțiunii de luni de zile a Croaților în parlament a fost imposibilă orice discuție, desbrăcând în același timp și camera de caracterul ei național prin faptul, că deputații croați au vorbit croaște.

Onorată camera! Înainte de toate părerea mea este, că obstrucțiunea Croaților n'a dus la nici un rezultat, iar caracterul național al camerei ungare de fel nu este asigurat prin propunerea lui Nagy Emil, dacă aceasta va fi primită, căci doară cei 40 de deputați croați și de aci încolo vor avea dreptul să vorbească croaște, să facă obstrucție, dacă nu li se satisfac justele lor aspirațiuni și nu se casează legea, care le jiguesște drepturile lor cardinale. Dar chiar dl ministru al afacerilor interne a spus, vorbind despre ședințele permanente, că cei 40 de deputați hotărâți ai Irlandei au fost capabili să împedecă activitatea parlamentului englez. După cât știu eu, deputații irlandezi n'au fost numai 40, ci numărul lor a fost între 70 și 80.

Trebuie să protestez împotriva afirmării, că prin faptul că deputații croați au vorbit în limba lor, caracterul maghiar al parlamentului a devenit iluzoriu.

Știm, că înainte de anul 48 în rândul mai multor veacuri limba desbaterilor în adunările naționale maghiare a fost cea latină, pentru aceea însă adunările acelea n'au încetat de a fi maghiare. Nu limba, în care se urmează discuția, ci alte împrejurări imprimă parlamentului acel caracter.

Toate acestea prin urmare nu justifică propunerea lui Nagy Emil de a modifica regulamentul camerei.

Trebuie să constat cu mirare, că toți câți au sprijinit propunerea aceasta, s'au referit la primejdia, care ar putea rezulta din împrejurarea, că naționalitățile ar putea ușor să inundeze parlamentul, din care cauză au recomandat moțiunea spre primire.

Dl deputat Tolnay, căruia îi datorez recunoștință pentru sincera sa declarațiune, este de credință, că prezidentul Camerei nu va aplica față de o opoziție maghiară regulamentul Camerei, așa ca față de ceilalți deputați. Eu cred, că dl deputat Tolnay a comis cea mai gravă vătămare la adresa persoanei prezidentului Camerei, ba chiar și față de Camera însăși, (Așa e! Așa e! — în centru), când a riscat cuvintele, că în viitor, regulamentul se va aplica după partide.

Eu cred dlor, că dl deputat a accentuat un principiu foarte periculos, când a zis, că pe viitor regulamentul are să fie aplicat față de deputați amăsurați coloritului lor de partid. Căci ce consecințe va avea aceasta la periferii, dacă regulamentul camerei se va aplica în felul acesta? Din asta se va naște un sistem întreg, așa că și legea se va aplica tot astfel. Acesta este un lucru foarte primejdios, datorăm însă recunoștință dlui deputat, pentru că ne-a dat în mână arma aceasta extraordinară de prețioasă.

Dl ministru de interne zice, că modificarea regulamentulului Camerei nu se îndreaptă nici împotriva naționalităților, nici a social-democraților, ci se țintește numai restabilirea activității parlamentare. Prin asta însă dl ministru s'ajunge în contradicție cu toți deputații, cari au luat cuvântul până acum și cari au recomandat spre primire propunerea lui Nagy Emil, s'ajunge în contradicție și cu propunătorul, ba chiar și cu sine însuși.

Sunt convins, că nu va fi greu să arăt contradicția aceasta din discursul dlui ministru de interne. Anume, când dsa prezintă tabloul viitorului parlament din punct de vedere maghiar, în colorit sperietor, iar aceasta după părerea mea, n'a făcut o decât cu intenția, de a face majoritatea se voteze proiectul, zic, atunci dl ministru a stabilit totdeodată și teza, că prin intrarea în număr mai mare a naționalităților și internaționaliilor în parlament, contrastele dintre partide vor fi cu mult mai aspre, care împrejurare învoalvă necesitatea modificării regulamentulului Camerei.

Apoi eu am să asigur pe dl ministru de interne, că fie numărul nostru ori cât de mare, noi nici odată nu vom face obstrucție nemotivată. Noi nu vom pune nici o piedecă în calea necesităților de stat, și cred, că deputații naționaliști, cu toate că stau pe alt punct de vedere, cu tot contrastul ce presupune dl ministru vor ști

să prefereze existența statului față de interesele noastre de rasă.

Astfel, dacă împotriva celor mai sfinte drepturi ale noastre nu vor îndrepta atacuri, pot asigura pe dl ministru de interne, și pe On. Cameră, că după cum în trecut nu ne-am luat refugiu la obstrucție, nu vom face o nici în viitor, de oarece vom alege oamenii pe cari îi vom trimite aici, și în cari va fi atâta simț moral, și vor avea atâta pricepere, să știe că o atare armă este primejdioasă, nu numai pentru noi, ci chiar și pentru stat.

(Va urma.)

O rectificare.

În raportul despre sinodul protopresbiterial al tractului Săliște ținut în 2 c. st. n. la un loc se zice:

„Dar cel puțin e o fericire și un act de prea nimerită alegere întărirea lui — adevărat a dlui protopresbiter Dr. Stroia — în cel dintâiu tract al arhidiecezei, unde fără îndoială sunt multe lucruri de isprăvit, cari din lipsa unui om muncitor și energic au fost uitate.”

Ca unul care în tot timpul cât a păstorit răposatul Ioan Papu aici — ca antecesor al dlui protopop Dr. Stroia, — am fost și sunt prezident al comitetului parohial din Sibiu-Cetate și membru al comitetului și al sinodului protopresbiterial, constat, că răposatul a fost unul din cei mai muncitori protopopi ai arhidiecezei. Chiar astăzi s'a constatat în sinodul protopresbiterial, că n'a lăsat în urma sa nici o restanță, ceea ce în toate sinoadele de mai înainte încă s'a constatat, și dacă în timpul din urmă în puterea etății sale îi va fi dat îndărăt energia — un lucru de care nu poate fi scutit nici un muritor — aceasta nu este o slăbiciune pentru care se cuvine să i-se focă imputări unui răposat.

Domnul protopop Dr. Stroia nu are nevoie de o astfel de reclamă.

Parteniu Cosma.

In chestia școalelor.

Primim dela dl protopresbiter al tractului Treiscaune, Constantin Dimian, următoarea scrisoare:

Preastimate Domnule Redactor! În Nr. 8 din „Tara noastră” a apărut o corespondență, ca echo la cele scrise de „Tribuna”, despre preoții și școalele noastre din tractul Treiscaune. Nu dubitez despre bunele intențiuni ale corespondenților de a împintea pe preoți la încordarea puterilor spre o activitate cât mai rodnică la conservarea școalelor noastre în aceste părți.

Că preoțimea din aceste părți își face datorința, o recunoaște chiar și dl corespondent, când susține că școlile din tract „ca edificii nu mai sunt de excepționat”, pentru că mai toate s'au renovat, adaptat și zidit de nou în timpul mai recent. Aceasta e dovada cea mai bună, că s'a purtat interes față de soarta școalelor noastre. Astfel imputarea că nu arată nici un interes și nici o recunoștință față de poporul ce-i susține cu mari sacrificii bănești, este nemeritată pentru moment, iară pentru viitor este prematură. Sunt preoți, între cari este și P. G. Negoescu din Inorsură, cari au promis dela 20—100 coroane anual din al lor, numai pentru a da exemplu spre a se putea susține școala confesională. Iar dacă unul doi nu și au fost înțelese chemarea în trecut mai apropiat, aceia nu au fost cruțați, ci au fost citați înaintea Ven. Consistoriu unde li s'a impus împlinirea datorințelor cu scumpătate.

Nu perd deci speranța, că comunele matere își vor susține școala, dacă vom primi și ajutor din partea Ven. Consistoriu, pentru că a da totul numai poporul, care în părțile acestea contribuie la susținerea școalei cu 3—12 cor. anual, apoi încă aruncurile pentru zidirea școalelor, dela 20—100 cor., nefiind achitate de tot, prea s'au îngâmădit contribuțiile!

Nu mă îndoiesc, că se vor găsi căi și mijloace, ca să le susținem dela terminul pus de lege. Până atunci căutăm a nu ne risipi puterile înainte de timp. Avem însă trebuință de o îmbărbătare din centru, pentru că greutatea cea mai mare e acolo, că poporul nostru vede, că conlocuitorii noștri în ale școalelor toate le au de a gata dela guvern, iară ei trebuie cu prea mari jertfe să le susțină. Aici apoi avem de lucru se argumentăm susținerea școalei confesionale prin logică convingătoare. ceea-ce nu e lucru prea ușor. Aceste observări vă rog a le publica în „Telegraful Român.”

Brețcu, 21 Februarie 1908.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Lămuriri.

Domnule Redactor! În urma declarației mele din numărul 19 al ziarului D-Voastre, am fost provocat din partea redacțiunii ziarului „Lupta” să-i dau datele promise, și eu am satisfăcut angajamentul luat, fără șovăire. Cu acest prilej am constatat unele neînțelegeri neplăcute, atât pentru mine, cât și pentru alții. Imi țin deci de datorință, în interesul adevărului, să lămuresc lucrurile.

1. Declar, că citatul din declarațiunea mea, că „deputații români nu ar aproba punctul de vedere al dlui Maniu”, — în forma aceasta generală nu corespunde pe deplin așeriunii mele din articolul „Impăciuirea”, publicat în numărul 12 al acestui ziarului, care a servit de basă acestei declarațiuni.

2. Eu în acest articol mă refer la o enunțaiune concretă, făcută de un domn deputat român la o așeriune cuprinsă în broșura lui „Argus”, imediat după apariția acestei broșuri, și astfel înainte de publicarea articolului domnului Maniu în „Lupta”, — o declarație, făcută într-o conversație privată, (nu însă confidențială) în modul reproduș în articolul meu „Impăciuirea”. Declarația respectivă am reproduș-o fidel, din cuvânt în cuvânt în numărul 11 al „Tel. Rom.” (dacă Maghiarii ar garanta executarea legii dela 1868 și ar aduce o lege electorală acceptabilă, pe baza aceasta ei toți ar fi aplecați a se împăca.)

3. Eu am mai avut conversații cu unii domni deputați români asupra atitudinii politice a Românilor și după publicarea articolului domnului Maniu, din cari conversații am câștigat impresiunea, exprimată în articolii mei, că vederile domnilor deputați ai partidului naționalist nu acoper pe deplin vederile dlui Maniu.

Acesta este adevărul deplin, în înțelesul adevărat al reflexiunilor mele făcute și publicate în preful ziar al Dvoastre.

După aceste lămuriri și domniile redactori dela „Lupta” s'au putut convinge, că așeriunile mele dificultate le-am făcut în bună credință, și cu intențiunea de a arăta, că și partidul național stă pe basă legală, nu este intransigent, cum se afirmă din partea contrarilor acestui partid, și astfel de „insinuări” nu poate fi vorba. Aștept deci, cu tot dreptul, ca și „Lupta” să își revocare espresiunea aceasta necorăpuzătoare.

Budapesta, în 9 Martie 1908. Cu deosebită stimă:
Dr. E. Babș.

NOUȚĂȚI.

Legea limbilor. Ziarele din Viena scriu, că în ministerul de interne de acolo se lucrează la proiectul de lege, care va regula întrebuițarea limbilor pe teritoriul Boemiei. Proiectul de lege are scopul de a pune capăt frecărilor și dușmăniilor dintre Cehi și Nemții din Boemia. Guvernul austriac își va câștiga mari merite, dacă îi va succeda acest lucru.

Drept de alegere femeilor. Reuniunea femeilor cari reclamă drept de alegere s'a prezentat eri, Marți, prin o delegațiune la ministrul nostru de interne, contele Andrassy, și la președintele camerei, prădându-le câte un memorandum, în care să reclamă dreptul electoral și pe seama femeilor.

Bacalaureatul în Austria. O ordinațiune nouă a ministrului de culte din Austria dispune, ca în viitor bacalaureatul să se facă pe baza răspunsurilor date din următoarele studii: *la gimnasiu*, limba de instrucție (limba maternă), limba latină ori greacă, istoria patriei și matematica; *la școlile reale*, limba de instrucție, istoria patriei, fizica și matematica. Gradația în clasificare se șterge și în atestatul esaminatului se trece numai atâta: *e matur ori nu e matur.*

Curs pentru culegerea de ierburi medicinale. Deoarece în multe părți a le țării cresc ierburi medicinale, însă poporul din neștiință nu le culege, nu cunoaște nici piețele, unde să pot valoriza astfel de plante, nici felul de transportare, a hotărât ministrul Daranyi să deschidă un curs la academia agronomică din Cluj, începând din 27 Iulie n. Cursul va fi pentru învățători și preoți, mai cu seamă pentru aceia, cari se află în ținuturi muntoase. Cei primiiți la acest curs vor căpăta întreținerea întreagă și 64 cor. cheltuieli de drum. Rugărilor, cari au să se înainteze până în 30 Aprilie n., sunt a să preda la direcțiunea școalei agronomice din Cluj și a să adresa ministrului de agricultură.

Invățător amovat. La propunerea inspectorului de școale din comitatul Aradului, ministrul de culte a amovat din post pe Zaharia Neamțu, invățător la școala confesională gr. ort. din Plescuța, pe motivul, că a negles instruirea elevilor în limba maghiară. Motiv, pe baza căruia toți invățătorii confesionali nemaghiari ar putea fi amovați!

O descoperire. Profesorul Zschetzsche dela politehnicul din Viena arată cu date autentice într'un articol publicat în ziarul militar „Armee Zeitung”, că întregul material adunat pentru clădirea de poduri de răboiu și de linii ferate pentru trupe, e lipsit de orice valoare și nu e de nici un folos. Prin cercurile conducătoare militare a făcut descoperirea o mare îngrijire.

Din cercuri militare. Domnul sublocotenent de artilerie din Brașov, Coriolan Bardoși, a ținut în casina militară de acolo în cele două Sămbete din urmă o conferență interesantă despre viața și răboaiile lui Alesandru-cel-mare din Macedonia. Au fost de față toți ofierii garnisonași în Brașov.

Altă școală arsă. O nouă catastrofă se semnaleză din America. Școala cu cinci caturi din Dewit-Clintos a ars, pe vremea când copii se aflau în școală, la prelegere. Din norocire însă, au fost scoși toți afară la vreme, astfel, că nici unul din ei nu a căzut jertfă flăcărilor, ci au părăsit școala în cea mai bună ordine, priure fanul care umpluse coridoarele, cântând cântece naționale. Erau aproape două mii de copii în școală.

Esundari. Din Lipova se vestește, că Murășul amenință cu esundare; cu deosebire espuse sunt comunele aflătoare pe țărmurile drept al Murășului, Șoimoșul și Maria-Radna. Asemenea vești vin din Sătmăș și din Sătoraljaújhely, precum și din Cașovia.

Străpuns cu bajonetul. Într'o comună din apropierea orașului Kaposvár s'au dus cei în drept, cu asistență geandarmărească, să pună sechestru pe averea economului Szabados István, pentru un rest mai mare de dare. S'a născut însă schimb de vorbe între el și oamenii stăpânirii, care s'a terminat astfel, că un geandarm l'a străpuns cu bajonetul tocmai în inimă, și omul a murit la moment.

Influența. Se știe din Paris, că în armata franceză grasează influența în mod îngrijitor. Din regimentele de infanterie 150 și 151 se află 400 de soldați în spital, bolnavi de influență. Până acuma au murit 2 oficieri și 12 soldați de boala aceasta.

Recrutul Ioana! În Franția a fost chemată anul acesta la asentare dșoara Ioana Parreau, din comuna Saint-Genis du Bois, pe care matrioulantul a trecut-o în registre la timpul seu ca Ioana, în loc de Ioana. Greșala însă a fost dovedită, și dșoara a rămas — neasentată.

La fondul „Victor și Eugenia Tor-dașiaiu”, pentru înzestrarea fetelor sărace au mai dăruit: Ioan Ienciu, ec. 20 fileri, Simion Giurgiu, ec. 10 fil., Simeon Dragoman, inv. 30 fil., toți din Cichindeal, Simeon Săcărea, paroh Șibot 40 fil., George Borzea, paroh Coveș 250 cor., Iosif Aron, inv. penz., ales paroh pentru Cisnădie 2 cor., Eliseu Dan, paroh Borgosuseni 1 cor. și Ioan Broșu, paroh în Brașov-Dârste, întru vecinica odihnă a fiului său George 5 cor.

O afacere — splendidă. Într'un oraș din România a fost chemat un medic de urgență la patul unui Jidance bolnave. Medicul constată, că o mică operație e neinecunjurat de lipsă, și viața bolnavei e salvată. Dar operația costă 40 de lei, plătiți înainte. Evreul era sărac, și nu avea pararele la îndemână. Incepe deci pertractări cu medicul, ca să se învoiască să primească onorariul după operație. Medicul însă nu cedează. Între acestea întră copilul cel mai mare al Jidanului în casă și depune banii pe masă, 40 de lei. Medicul îi ia în primire, face operația și Jidanca la moment se simte mai bine. Medicul iase acum afară, ca să se îmbrace, în bunda nouă cu blană, ce o lăsase în antișambra, — dar ia-o dacă ai de unde! Itzig adevăc o dusesse în vecini, și a pus-o amănat la Grecul, pentru cei 40 de lei imprumutați. Medicul ce să facă, s'a dus la Grecul, i-a plătit cei 40 de lei, și i-a mai plătit 10 lei dobândă, căci așa zicea că a fost tocmeala, și s'a dus acasă bombănind. Iar familia respectivă își „răde'n pumni.”

Despre Edison scriu ziarele, că acuma e afară de orice primejdie. Peste vre-o zece zile poate să părăsească spitalul, dar va rămânea — surd.

Dela Societatea „Petru Maior”. În urma dimisionării comitetului vechiu în ședința generală din 29 Februarie st. n., societatea „Petru Maior” s'a reconstituit în modul următor: Președinte: Nicolae F. Negruțiu, stud. în filos. Vice-președinte: Ștefan Hărăguș, abs. de teol., st. în drept. Secretar: Ioan Pop, st. în drept. Notari: Traian Denghel, st. în drept și Ioachim Tobin, st. în drept. Cassier: Ioan de Colbazi, stud. în drept. Controlor: Constantin Șerbu, st. tehnic. Bibliotecar: Ioan Teicu, stud. în medicină. Vice-bibliotecar: Ioan Comșa, st. în med. Econom: Adam Iancu, stud. în medicină. Iar în locurile vacante din comisia literară au fost aleși: Sabin Dan, stud. în drept, Dimitrie Cazacu, st. în drept, Adam Jancu, stud. în medicină, Sabin Opresan, stud. în fil. și Ioachim Tolciu, st. în drept. Budapesta în 3 Martie 1908. În numele societății: Nicolae F. Negruțiu, președinte. Ioan Pop, secretar.

Știri mărunte. Adamovici Vilma, fosta soție a lui Leopold Wölfling, a înebunit. — Cosima Wagner, soția vestitului Richard Wagner e în agonia morții. — Din Reggio di Calabria și din Keoskemét se anunță outremure de pământ. — În urma unui rămășag a dansat o fată într'una o oră și 12 minute în Warusdorf (Boemia). A câștigat rămășagul, dar când i-s'a predat premiul, a căzut la pământ și și-a dat sufletul. — Societățile de căi ferate din Statele-Unite au lăsat din slujbă până acum aproape la un jumătate de milion de muncitori. Causa, grevele cele multe.

Poșta ultimă.

Vorbe înțelepte.

În ședința de eri, Marți, a dieței ungare, a vorbit în contra revizuirii regulamentului de casă deputatul Csépany Géza, care între altele a spus, că de obstrucția naționalistilor nu are să se teamă nime. Chestia de naționalitate trebuie resolvalată, în spiritul lui Kossuth Lajos, pentru că convingerea sa e, că presiunile juste și echitabile ale naționalităților au să fie împlinite. Dorește să se afle un bărbat, care să se apuce de rezolvarea chestiei de naționalitate, pentru că se fie pace între Maghiari și naționalități, și toți cetățenii se fie fii credincioși ai Ungariei independente.

Delegațiunile.

Delegațiunile și-au terminat lucrările. Cea ungară mai de mult, cea austriacă eri, Marți. În cursul ședinței plenare de eri, ministrul de esterne Aehrenthal și cel de răboiu, Schönauich, au spus delegaților austriaci, că în viitoarea sesiune, care se va ținea în Maiu, delegațiunile vor trebui negreșit se urce plata ofierilor, altă chestie militară însă nu vor avea se rezolveze. Va să zică, urcarea contingentului de recruți se — amână.

Teatru.

Mercuri: Waldmeister, operetă.
Joi: Der Dummkopf, comedie.

La suferințe de plumâni

să se ia neamănat în toate casurile Emulsiunea lui Scott. „SCOTT” nu vindecă numai părțile bolnave, ci aduce întregului organism sănătate nouă și putere de viață. „SCOTT” este un mijloc specific și sigur contra tuturor

suferințelor de plumâni

și fiindcă e sigur, e și cel mai ieftin. Marea lor putere vindecătoare și nutritoare se bazează pe aceea, că la compunerea lor se folosește numai materialul cel mai fin, cel mai curat și cel mai cu efect, pe care îl oferă piața și pe aceea, că aceleși prin unica în felul său și neîntrecută experiență alui Scott de compunere sunt făcute nu numai gustoase ci și absolut ușor de mistuit.

Veritabil numai
cu această marcă
— Pescarul — ca
semn de garanție
al experientelor
lui SCOTT.

2 (276) 5—5

Prețul unei sticle originale C. 2.50.
De cumpărare în toate farmaciile.

Nr. 180/908.

[55] 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia **Rapoltu-mare** tractul Geoagiului prin **Acapostu** să scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat. Doritorii de a ocupa acest post au a și așterne cererile instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral al Orăștiei în termenul indicat.

Concurenții vor avea a prezenta înainte de alegere în vre-o Duminică ori sârbătoare spre a cânta, cuvânta și eventual a și celebra.

Orăștie, 20 Februarie 1908.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagi în conțelegere cu al titelului parohial respectiv.

Vasile Domșa
protop. adm

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preavenatul Consistoriu Arhidiecezan Nr. 8609 Epitr. din 11 August 1907 să dă în întreprindere pe calea licitațiunii publice minuendă, zidirea bis. gr.-or. rom. din Săcămas, protopresbiteratul Dobrei.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școlii Duminică în 29 Martie st. n. a. c. la 1 oră p. m. Prețul de strigare e 10,699 cor. 11 fil. afară de materialul brut peatră, cărămidă, năsip și var pe care-l pune la dispoziția întreprinzătorului comitetul parohial.

Licitanții au a depune înainte de începerea licitațiunii vadiu de 10%.

Comitetului parohial îi stă în drept a condece cu lucrarea pe ori care dintre plusoferenți.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile să pot vedea la oficiul parohial din Săcămas.

Săcămas la, 1 Martie 1908 st. n.

Victor I. Sălăgean
paroh gr.-ort. rom.

Nicodim Ardelean
notarul com. par.

Văzut.

Dobra, la 5 Martie 1908.

[54] 2-3

Ios. Morariu
protopresb.

Vânzare de casă.

Casa din Str. Măcelarilor Nrii 7 și 9 se vinde din mână liberă. Deslușiri mai de aproape la proprietar în

Strada Ernei Nr. 11

[58] 2-3

parterre.

Stofe veritabile de Brünn

Saisonul de primăvară și vară 1908.

Un Coupon de Mtr. 3-10 lung, dă un rând complet de haine de domni (Roc, pantaloni vestă), și costă numai	1 Coupon 7 Coroane 1 Coupon 10 Coroane 1 Coupon 12 Coroane 1 Coupon 15 Coroane 1 Coupon 17 Coroane 1 Coupon 18 Coroane 1 Coupon 20 Coroane
--	--

Un coupon pentru haine negre, Salon costă cor. 20—, precum și stofe pentru mătăsie etc., trimite cu prețuri fixe considerabil de fabricație, are prețuri fixe considerabil de eține.

Siegel-Imhof, Brünn

Mustre gratis și franco.

Avantajul mușterilor privați, comandarea stofelor direct dela firma Siegel-Imhof in locul de fabricație, are prețuri fixe considerabil de eține.

Mare asortiment. Executare cu cea mare atențiune și a comenzilor mici, din marfă de tot proaspătă.
(48) 3-40

in cea mai bogată cantitate, firma

Kokeltaler

Erste Rebenveredlungsanlage recunoscută deja de ani ca cea dintăiu și cea mai solidă.

Proprietar: **FR. CASPARI**, Mediaș, Nr. 59. (Ardeal).

Rog cereți listă pentru prețuri ilustrată! Lista pentru prețuri conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării Prin urmare se poate fiecare proprietar de vie, înainte de a face comanda, încredința despre promptitudinea firmei și bunătatea materialului. [307] 28-40

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitoare în pedagogie . . . C 3—
Trepțele formale ale învățământului (Ediția a doua) . . . „ 1-60
Povești pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) Ed. II „ 2—
Carte de cetire a II-a . . . „ —50
Noul Abedar edit. II-a . . . „ —40
Călăuza noului Abedar . . . „ —20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieța și activitatea lui . . . —50
Lecții de psihologie . . . 1-20
„ de didactică . . . 2-40
Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

Au sosit sămânțe

proaspete pentru legumi și flori și le recomandă cu cele mai ieftine prețuri

Gustav Gürtler jun.

[56] 2-3

Sibiu

Saggasse 20.

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.

în Kőbánya (Steinbruch)

se recomandă cu inzistență P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depositul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 57—

Sibiu — Nagyszeben.

Sfânta

Evangelie

Tipărită cu litere latine în Tipografia arhidiecezană, cu binecuvântarea Inaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și Metropolit

Ioan Mețianu.

Se află de vânzare în Librăria arhidiecezană din Sibiu—Nagyszeben, cu următoarele prețuri:

1. Nelegată cu K 15—
In legătură de piele roșie deschisă, tăietură galbină, colțuri încadrate simplu și în mijloc cu cruce, de amândouă părțile, veritabil aurită, cu copeii . . . „ 25—
3. In legătură roșie fină, piele de chagrin, tăietura aurită, colțurile cu evangeliștii, la mijloc înainte „Nașterea Mântuitorului“, la mijloc în dos „Restignirea“, pe amândouă părțile bogat aurită, cu două copeii tari de metal aurite „ 35—
4. Legătură în plūș, fin de mătăsă, icoanele de email, încadrate de metal, aurită, cu cutie solidă, căptușită pe dinlăuntru cu mătăsă:
a) cu patru icoane în colțuri și una la mijloc . . . „ 100—
b) cu opt icoane în colțuri și una la mijloc . . . „ 125—
c) cu opt icoane în colțuri și una la mijloc . . . „ 140—

Administrația

Tipografiei arhidiecezane.

FABRICA DE ACID CARBONIC

a lui **MUSCHONG** din **BUZIASFÜRDŐ**

aranjată modern — furnisează prompt afară de cartel, orice cantitate de

ACID CARBONIC

natural, curat chimic și fluid, din isoarele de acid carbonic din Buzias, cari sunt renumite în toată lumea prin producțiunea de sodă pentru cărcimari și pentru alte scopuri industriale.

Să nu se confunde cu acidul carbonic artificial, care e mult mai puțin veritabil.

Serviciul este de încredere și foarte conștiențios

APA MINERALĂ ȘI VINDECĂTOARE
din **BUZIASFÜRDŐ**

se ceapătă în cantitate de 1/1 și 1/2 litru.

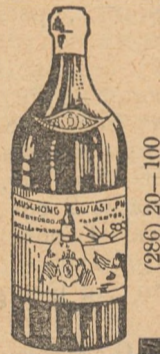
Succesele la vindecarea durerilor de inimă, de rărunchi și de besică sunt neîntrecute

Apă de masă de prima clasă!

Informațiuni dă cu cea mai mare promptitudine:

Fabrica de acid carbonic și speditorul de apă minerală a lui Muschong din Buziasfördő.

Adresa pentru teleg. este: Muschong Buziasfördő. — Inter. Telefon 18.

APEL CĂTRĂ ABONENȚI DE TELEFON!

Conform datelor statistice mai multe sute de mii de oameni mor în tot anul în urma respirării baccilelor stricăcioase, singur optica omoară optzeci de mii de oameni. Aceasta împrejurare explică frica acelor, cari se folosesc de un astfel de telefon, pe care-l folosesc și alții.

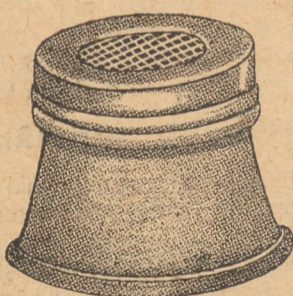
Scoica higienică de gumi „ANTISEPTICUM“

are predestinațiunea de a înceta această temere. Scoica aceasta, care e provăzută cu beluială antiseptică, și care se recomandă de medici distinși eschide orice inficiare. De acea e de recomandat, ca oricine, fie femeia, fie bărbat, care să folosește de telefon folosit și de alții, să-și procure acest mijloc sigur și ieftin. Să află de vânzare în toate prăvăliile de gumi, optice de manufactură și hârtie, precum și la

inventatorul **EUGEN BECSKE** Budapest VI. Ó-utca 3,

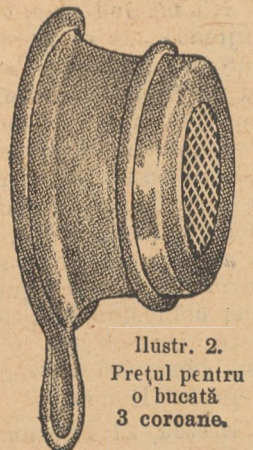
pentru 2 și 3 coroane. Comande din provinciă să efectueze pe lângă rambursă, sau pe lângă trimitere anticipativă.

(50) 3-5

Ilustrațiunea 1.

Prețul pentru o bucată 2 coroane.

Ilustr. 2.

Prețul pentru o bucată 3 coroane.